

Nyooth de yith ke pan de yakim de Australia ne Victoria

Nyooth de yith ke pan de yakim de Australia

Nyooth de yith ke pan de yakim de Australia e jam ne biak de yith ke kɔc tuany, kɔc ye kak ke pan de yakim luɔi ku kɔc kɔk ye lui ne nyooth de yith ke pan de yakim de Australia. Ke yith ke aril yiic ne biak de nyooth de, ye teno ku ye naa yene yilac loi, abe dhil loi ne kɔc ci pöc ku be cien ke řec.

Akutnhom kene acik det ke kɔc ye lo pan de yakim ku kɔc lui ne yakim anɔŋ luɔi thoŋ ne biak de yith ke pan de yakim. E kɔc yuany, kɔc lui ne yakim, bei, kɔc ye nyin tiit ku ka ke tiit de nyin kony bik yith ke kɔc ye lo pan de yakim det yiic. Ye det de yic thoŋe ke raan eben kony bik lui ne tok ne luɔi puoth cin ke riak. Luɔi puoth thoŋ te nɔŋ kɔc tuany, kɔc lui ne yakim ku kɔc ye gɛm arilic ne ke yen raan eben cɔk yok luɔi puoth.

Loonj ke gël

Ke löönj ke aye luci de ye akutnhom kene nyooth ne biak de pan de yakim de Australia.

1. Raan eben anonj yic ben ne yen lo caar guop ku ye yic kene aye akutnhom kene cok rilic areet.
2. Akuma de Australia e loonj ke yith ke koc ye raan eben cok thonj ne biak de yakim de guop ku koc nhiim kuany yiic.
3. Australia aye akutnhom de koc nonj cienj waac yiic ku dhol ke piir, e kan aye akutnhom kene nyooth ku rieu ke ka waac ke.

Yic du ne nyooth de *yith ke pan de yakim de Australia*

- **Lɔ thin** – yic leu bin lɔ pan de yakim.
- **Pial de guɔp** – yic leu bene yin ŋem apuɔth ne yakim.
- **Rieu** – yic leu bene yin nyuɔth rieu, ku be yin nyisc ŋem.
- **Läk** – yic leu bene yin ka yeke loi, yilac, kək ku cin de weu ne dhol puɔth leu bin ye det yic.
- **Mæt de rət ne luɔi yic** – yic leu bene yin mat ne tak yic ku lony de ka kuuk ke pan de yakim.
- **Muŋ de kaŋ** – yic leu bene ka ku ciək nyooth.
- **Jam** – yic leu bin jam ne biak dun de yakim, ku ba ka kuuk dhal yin luel.

Yeŋo ye luɛl de ye akutnhom kene ne Victoria?

Waraganj kene e luɔi de nyooth de *yith ke pan de yakim de Australia* nyuoth ku yeŋo ye luɛl de ke yin ye raan tuany, kɔc ye lo yakim, raan de kɔc bai ka raan ye nyin tiit ye lo pan de yakim ne Victoria. E akutnhom ye cɔl (Public Hospital Patient Charter) waar.

Ke yith ke aye lo enɔŋ biak de yakim eben ne Victoria. Yen e raan eben mat nhom nɔŋ kɔc ye lo pan de yakim akuma ku yakim de weu, ŋan ke yakim, yakiiim, tiit e nyin de kɔc dit ku kɔc ci ruai, yakim de nhom, pan de yakim de akutnhom ku kɔc kɔk ci rot mat kene keek cit man de yakiiim de nhom, yakiiim de lec, nyiei de tuany te cin wal de yakim ne yakim de duɛny.

Biak de ye waraganj kene

Waraganj kene alɛk yin ne biak de ke leu ba yok ne ŋan ke yakim ne Victoria ku ye teno leu bin kuɔny yok te nɔŋ yin ke dhal yin ne biak de ke wic ka ke ca loom.

Yith ke pan de yakim ku yith ke raan

Akuma de Australia kek akuma de Victoria aye looŋ ke yith ke kɔc ye raan eben cɔk thoŋ ne biak de pan de yakim de guɔp ku kɔc nhiim kuany yiic. Anyic yith ku ne biak de pan de yakim ku ŋan kɔk ke biak de pan de yakim, agut ci piath piu, piooc ne biak de yoot ku pial de guɔp.

Ne Victoria, Ƴan ke Ƴakim yene akuma ke weu cuat piny abi dhil ya mat kene akutnhom de loonj ke yith tɔ ne Victoria ku luɔi den de 2006, ye yith juic ke kɔc gel. Ior ne www.patientcharter.health.vic.gov.au te wic yin ba nyic leu be yic du ne biak de Ƴakim jak kede.

Kɔc ye Iɔ Ƴakim, kɔc tuany, kɔc lui ne Ƴakim

Kɔc ye Iɔ Ƴakim aye kɔc ye ka ke pan de Ƴakim luɔi, agut kɔc tuany tɔ ne pan de Ƴakim. Agut yii mith, diaar ku roor; kɔc ci ruai; kɔc nɔŋ cienj waac ku ke yiki gam, ka ke piir ku dhol ke piir, piooc de diaar ku yic roor ku biak de pial de guɔp.

Raan lui ne Ƴakim e raan ci puɔc apuoth bi nyin ya tiit ne yin te cin tuany. **Luɔi de pan de Ƴakim** e luɔi de akutnhom ye kɔc kony ne biak de pan de Ƴakim.

Lɔ thin

Yin nɔŋ yic bin ne yin luɔi ke wic ne yakim. Yen yic kene aye mediker kuany yic, ne wɛt yen kɔc cɔk lɔ enɔŋ yakim ke cin weu ka te cin weu cuat piny ke yin dhuɔk biak de, ku lɔ ne yakim dit ke yiic ke cin weu cuate ke piny.

Yin nɔŋ yic leu bene yin nyiɛc luɔi ke wic areet ne biak bin guɔp pial. Pan de yakim de Victoria **anɔŋ ka juic yeki ke loi.** Yoŋ de yakim wic ne yin puɔu aleu be ya leer de yin te nɔŋ yakim dɛ ke cie ke tuenŋ ka kan ŋem.

Yin leu ba lɔc ba ya lɔ ne **yakim de raan eɓɛn ka ba naŋ yakim du ne rɔt.** Ne yakim de raan eɓɛn yic ne Victoria te yin lɔ enɔŋ yakim de raan eɓɛn, ke yin cin weu ba ke kan piny ne biak de ka ke pan de yakim. Te yin lɔ enɔŋ yakim du yi tok ne rot, ke yin ka kɔc cin ke rɔt got kene keek abe cɔk cuɛt weu piny. Pan de yakim cin rɔt got thin abe yin lɛk cin de weu ku kɔk waac te yin lɔ enɔŋ keek ke yin nɔŋ yakim du yi tok.

Yin leu be yin cɔk cuɛt weu lik piny ne yakim kɔk ke akuma ci man de yakim de lec ka ke ci yin nɔk guɔp cit man de duɔny.

Pial de guop

Yin noŋ yic bin ne nyiin tiit apuoth ne yin pan de yakim. **Koc tuany, koc ye lo yakim ku koc ye ka ke pan de yakim gam anoŋ yic ne pial, yan puoth cin ke leu be koc nok.**

Yin noŋ yic bin ne yin gam **tiit de nyin puoth ne pial ku luoi puoth.** Yen them ba **cok nyic koc to ne luoi yic** te noŋ yen ke wic ba luel ne biak de pial bin guop ka te yin ye yok ke noŋ ke leu be rot wuoc.

Yic du ne biak leu bin guop pial ku tiit de nyin dit ato kene **jam puoth.** luel de ye kene e ba yakim du gam ke wic ke te noŋ yin ago ke yin luoi yilac, ku yakim du abe yin lek ke wic ba nyic ago yi nhom tak ne ke leu be luoi yin.

Yin noŋ yic bin ne yin yiək **athook nyic thon du** te wic yin en **pan de yakim de akuma** yin lo thin, aye yan cit man de yii pan de yakim dit te ka yakim de akutnhom.

luoi de pan de yakim eben abi dhil ya lui apuoth bik tiit den de nyin cok puoth. Pan de yakim de akuma e jam ne ye kene yic te noŋ koc ke akutnhom ne jam den de thok de ruon.

Rieu

Yin nõŋ yic leu ben ne yin nyuõth rieu, be yin dhil nyiɛc ŋem ne rieu ku gɛm, ku be ciɛn atek thok. Kɔc lui ne yakim abe mɛt ku jam ya lɛk kɔc tuany, kɔc ye lɔ yakim ku kɔc lui thin.

Yin nõŋ yic leu ben ne nyin tiit ne yin ne **dhoh leu be yin nyuõth rieu**. Kɔc lui ne yakim anõŋ yic leu ben ne ke nyuõth rieu ku gam de luɔi den, ku be ciɛn atek thok.

Yin nõŋ yic leu bin tiit de nyin loom **leu be ciɛŋ du ku ke ye gam** ka cit ka yak eke gam luɔi ne dhieth yic, tuany ku thou, raan lui yin yilac ye tik ka ye moc, ka ke wic ba cam te tɔ yin pan de yakim.

Yin nõŋ yic leu ben ne yin luɔi yilac **ke cin atek thok** ne dɛl du, run ku, ye tik ka ye moc, nyooth de yi tik ka ye moc, piooc de kam de diaar kene roor, kɔc de tiit de nyin, ruai, kɔc de thiek ka gam de ke ye door.

Te yen rɔt leu, ke luɔi de pan de yakim abe tiit de nyin ku yilac ne **yan leu bik ka ke raan gel**.

Läk

Tiit de nyin dit pan de yakim ato kene jam ye yic rou ne kaam du kek yakim du. Yin nõj yic ben ne yin læk ka yeke loi, yilac, loc ku cin de weu ne dhol leu bin yen piñ.

Yin nõj yic bin **kək nyic ka leu be ke luci yin** ne yakim ku ka to thin, lony de yilac be luci yin, ke be tuol ne thok de, ke leu be riak ku cin de weu. yakim du abe yin gam thaa bin thiec ne ke wic.

Na nõj ke wic ba luel ne biak de yilac cii yakim du gam yin, ke yin nõj yic leu **lony de rou yok.**

Ka juic aci yin ye cək pial guop: akokol de tuany du, wæl yakim cake dek ku tiit de nyin de luci e yin, ka ke piir ku tañ du apuoth. **Arilic areet enõj yakim ba læk ke leu ben yin kony,** ago yin luci yilac apuoth.

Yin nõŋ yic bin naŋ **athook te jiɛm yin kek yakim du**. Athook abe ya tɔ ne thaa ci juir leer yin enɔŋ yakim, ci man de jam ne akokol de tuany enɔŋ yin, yilac, ke ci yok ne them cene yin them guɔp, dom de tuany, ne thaa leer yin ɣon de yakim ku luɔi te cene yin thiec.

Na ye raan tuany ka raan lui ka ke yakim pan de yakim ka ɣan dit kɔk ke biak de yakim, ke yin be luɔi yilac ne kɔc juic. Yin nõŋ yic ben ne yin lɛk **yeŋa tiɛt nyin ne yin**, ku leu ba ke yok kede.

Yin nõŋ yic **ba raan ton de pan duɔn bæi, raan ye nyin tiit ka raan ye yin kony** be yin kony ne jam kek yakim du. Raan kene aleu be ya mathdu ka raan de pan duɔn, ka raan de akutnhom de kony de kɔc. Ci man de, ɣan ke ɣakiim ne Victoria aye yiic naŋ maktam de Aborijinɔl. ŋem ye waragaŋ kene kɔu ne telepun ken.

Mæt de röt ne luçi yic

Yin nõḡ yic ba luçi ril loi ne biak dun de pan de yakim ago yin ya mat ne tak yic ku loc ne biak de tiit de nyin du.

Yin nõḡ yic bin **tɔ ne luçi yic ci te wic yin en thin ne biak de yilac enõḡ yin**. yakim du abe yin gam ka wic keek ago ka ci læk yin tak, thaa leu bin thiec, ku thaa bin jam kek kɔc ye nyin tiit ne yin, pan duon kek mæthku ke yin kec yinhom guɔ tak.

Yin nõḡ yic **be pan duon tɔ, kɔc kɔk ye nyin tiit ka kɔc ci lɔc ye kony** ne tiit de nyin du. Te cin ye gam, ke ka leu bik ke loi rot ya nyic ku ka leu bik jam eya ne tiit de nyin du kene yin.

Yin nõḡ yic ba **jai ne yilac**. Ku ne dhol dɛ, anõḡ dhɔl kɔk leu ben ne ke ye yok ke yin ci wic ba kɔc pat ka ba jai ne yilac.

Yin nõḡ yic ba **raan kuany be tak ne biak dun de pan de yakim** te cin leu ba ye loi. Te wic yin ba ka juec nyic, ke yin yuope maktam de jam ne nyin de raan eben yic – ḡem ye waragaḡ kene kɔu ne telepun leu bin yup.

Te yin raan tuany pan de yakim, ke yin non yic ba to ne tan **ben ne yin lony pan de yakim**. Ke yin ken guo jal, ke pan de yakim abi dhil jam kene yin ne biak ka leu be ke luoi yin te cene yin lony pan de yakim ku bik yin cok lo te non keek. Yin non yic ba to ne tan de tiit de nyin be ya luoi yin. yakim du abe ya to thin eya. Yin leu ba yakim du ciok wic be to thin, ku yin leu ba waragan cin ye gam thaany.

Anon dhol juic yin ke **rot mat ne tak yic, luoi ku nem de ka ke tiit de nyin ke pan de yakim**. Akutnhiim juic aye jam ku nyiny de koc ye lo te non keek loom areet ne luoi den ku bik lo tujen apuoth. Yin non yic ba ke to ne yi puou luel, ci man de ba waragan de them thion, ba rot mat ne akutnhom de jiem yic, gen de athoor ka ba koc lui lek ke nyic. Ka ci puoth ku ka puoth kedhie alui.

Muŋ de kaŋ

Looŋ ke Australia kene Victoria aye ka cike loom te noŋ yin ne biak de pan de yakim ku kək gel. Kaŋ abe key a loom, ku loi e ke, tɔu ku tek ci man de luɛl de ye looŋ ke.

Raan ebeŋ ci lo yilany lui e yin yic **anoŋ luɔi de loŋ ci gam yen ben ka ku ya ciɛk nyooth**. Ne theɛk kək ke yakim du aleu be ke ka ke tek kene kək to ne yilany du yic. Abik ke ya tek kene ke kək liu ne yilany du yic **te cin ye gam**. **luɔi de yakim ne Victoria 2001** e looŋ ke muŋ de kaŋ tau bi yakiim ya rieu.

Yin noŋ yic bin **thiec ne ke ci rɔt loi ne biak de ka ku**. Na ci wic be naŋ biak de ka ku lo biyic ka be cɛn raan ŋem ka kuuk ka pan de yakim, kene e yic du, ku ka leu be yakim du ciɛk cək lui yin yilac apuoth.

Yin nõŋ yic ba **akokol dun yin lo yakim ñem**. Yen them ba læk yakim du te nõŋ en ke ci puoth, ke dak thok ka ke ci lui. Ne kòk yic, ke yin leu be yin nyuoth biak de ka ku. Na yin ya, ke yin nõŋ yic ba athoor de nholm̄laau bin ka ku ya ñem cuat. Thiic raan ye tɔ ne nyin de kòc tuany yic ka raan lui ne biak bin ka juic nyic - ñem ye waragaŋ kene kòu ne telepun leu bin yup.

Jam

Yin nɔŋ yic ba jam ne ke leu bi yakim luɔi yin, ku ka dhal yin cɔk nyic keek. Luɔi de pan de yakim abe gɛm de kɔc kaŋ ya loi ke puɔlic.

Yin n nɔŋ yic ba **jam, ba thiic ku ba ke dak yin puɔu** ne biak de yilac luel.

Apuɔth ne luɔt **ba ka dhal yin thol ne luɔi kene yakim du** tuen. Kɔc ke pan de yakim ayiki wic ka dhal yin ya cɔk dɔc thok, ku ka yiki wic bik ye ke dhal yin ne kan nyic. Them ba athoor ya dhuk nhom ne dhol leu be kɔc kɔk rieu ku yakiim.

Pan de yakim e **ka rac ku ka puɔth tɔu**, ci man de ka yene ke them, dhuŋ de athoor nhom ku luɔi de ka juic puɔth. Athoor dun ca dhuk nhom abe ya luɔi ne yik de kaŋ nhial.

Pan de yakim, na ci puɔu mit ne luɔi loi yakim du ka kɔc loi yilac kek yen ne ŋem ye keek yin ŋem ka dhal yin, ke yin nɔŋ yic ba **jam kene raan tɔ ne nyin de kɔc tuany yic**.

Na ci puɔu mit ne luɔi loi yakim du ka raan tɔ ne nyin de kɔc tuany yic ne biak de ke wic, ke yin nɔŋ yic ba **jam kene bɛny de yakim ne Victoria**. ŋem ye waragaŋ kene kɔu ne telepun leu bin yup.

Ka juic kək

Ba lui ne ke de ye akutnhom kene

Ka juic kək ne biak de yith ke kək pan de yakim de Australia atə ne www.safetyandquality.gov.au. Ior ne www.patientcharter.health.vic.gov.au ago ka juic nyic ne luoi yen keek lui ne Victoria, agut ci ka ye pan de yakim kony ne luoi ye keek lui.

Kuony tə ne tiit de nyin du ne Ƴan ke Ƴakim

Ƴakim dit ke anəƳ raan ye tə ne nyin de kək tuany yic, ku Ƴan juic anəƳ yiic maktam de Aborijinɔl. Ƴakim juic ke nhom aye naƳ raan ye tə ne nyin de kək ye lə pan de Ƴakim yic ku raan de tiit de nyin. Ƴakim du e raan toƳ de kək lui gat piny.

Pan de Ƴakim de akuma ebeƳ aye naƳ athook. Aleu bik tə ne Ƴakim ka leu be ke yok ne yup de telepun te nəƳ kək tə biyic.

Nimirat leu bik yin kony

Ke akutnhiim ke aye kony ne biak de ke dak, ka bik yin kony te yin raan ye lə pan de Ƴakim. LəƳ ne www.patientcharter.health.vic.gov.au na wic nimirat juic leu bik yin kony,

Beny de Ƴakim

Telepun: (03) 8601 5200

nimira cin weu yeke wic: 1800 136 066

TTY: 1300 550 275

Adureth: 30th floor, 570 Bourke Street, Melbourne Victoria 3000

wepthait www.health.vic.gov.au/hsc

Bɛny de tiit de nyin de kɔc ci ruai

Telepun: 1300 728 187

nimira cin weu yeke wic: 1800 677 342

TTY: 1300 726 563

Email: complaints@odsc.vic.gov.au

Adureth: 30th floor, 570 Bourke Street, Melbourne Victoria 3000

wepthait www.odsc.vic.gov.au

Thooŋ de nhom ku luɔi de yith ke kɔc ne Victoria

Telepun: (03) 9281 7100

TTY: (03) 9281 7110

Email: complaints@veohrc.vic.gov.au

Adureth: Level 3, 380 Lonsdale Street, Melbourne Vic 3000

wepthait www.equalopportunitycommission.vic.gov.au

Maktam de jam ne nyin de raan eɛn yic

nimira cin weu yeke wic: 1300 309 337

TTY: (03) 9603 9529

ACE: 133677 (03) 9603 9500

Adureth: Level 5, 436 Lonsdale Street, Melbourne Victoria 3000

wepthait www.publicadvocate.vic.gov.au

Na nɔŋ ke dhal yin ka ke wic ba thiic ne tiit de nyin du ne ye luɔi e yic, ke them ba yup :

(gate nimirat ke maktam de Aborijinol kene raan ye to ne nyin de koc tuany yic)

A Victorian
Government
initiative

